

Пам'ятайте
про
Україну!

Редкація і Адміністрація:
"Свобода", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
а Нью-Йорку: (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Нью-Йорку: (212) 227-5250

УНС ПРОДОВЖУЄ АКЦІЮ БОРГОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПОВІДОМЛЕННЯ КОРПОРАЦІЇ ДОМУ УНС

У відповідь на загальне побажання членів Українського Народного Союзу та на рекомендацію його Головного Екзекутивного Комітету, Корпорація Дому УНС, що є виключною власністю УНС, вирішила продовжити акцію своїх БОРГОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ на далішні П'ЯТЬ РОКІВ, себто до 1-го жовтня 1984-го року.

Як відомо, що в багатьох відношеннях корисну для УНСОюзу та його членів акцію БОРГОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ проголошено вперше в серпні 1974-го року з головною метою: ЗАСТУПИТИ ЗАТЯГНЕНУ В БАНКАХ ПОЗИЧКУ НА УКРАЇНСЬКУ БУДІВЛЮ ГАРАНТОВАНИМИ УНСОЮЗОМ БОРГОВИМИ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ ЗА ПОЗИЧКИ ВІД ЧЛЕНІВ УНС І ТИМ САМИМ, ЗАМІСТЬ ПЛАТИТИ ВІДСІТКИ ЗА ПОЗИЧКУ В БАНКАХ, ДАТИ МОЖЛИВІСТЬ І НАГОДУ ЧЛЕНАМ УНС ІНВЕСТИВАТИ СВОЇ ОЩАДНОСТІ НА ДОБРІ ВІДСІТКИ В ЦІХ ГАРАНТОВАНИХ УНСОЮЗОМ БОРГОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАННЯХ.

Як також відомо, БОРГОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ видаються на суми від ОДНОЇ ТИСЯЧІ доларів починаючи і на гарантованих ВІСІМ ВІДСІТКІВ, без уваги на кожночасний стан та всі можливі коливання і зміни на інвестиційному ринку. Значить, навіть коли б у часті інвестиції тепер господарській кон'юнктури відсотки від позичок зменшилися, наприклад, до семи чи навіть шести відсотків, Корпорація Дому УНС незмінно виплачуватиме членам УНС за їхні позички на БОРГОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ гарантованих ВІСІМ відсотків!

Для пригадки подаємо умови цих позичок:

1. Позичку на Боргові Зобов'язання приймається на гарантованих ВІСІМ відсотків на час П'ЯТЬ РОКІВ. Проте, у випадку непередбаченої, "наглої потреби" для власника такого Боргового Зобов'язання, позичені ним гроші можуть бути повернені йому перед п'ятирічним реченням.

2. Відсотки від Боргових Зобов'язань на суму від \$1,000 до \$4,000 включно, виплачуються аж до їх дозрівання що ШІСТЬ МІСЯЦІВ, себто кожного 1-го квітня і 1-го жовтня. Відсотки від Боргових Зобов'язань на 5,000.00 доларів і більше виплачуються квартално, себто кожного 1-го січня, 1-го квітня, 1-го липня і 1-го жовтня після дати позички.

3. Всі Боргові Зобов'язання можуть бути відкриті до виплати в дні 1-го жовтня 1980-го року.

4. Всі Боргові Зобов'язання мають написану гарантію Українського Народного Союзу щодо виплати повної суми зобов'язання і належних за позичку відсотків.

Як уже згадано, акцію Боргових Зобов'язань започатковано в серпні 1974-го року і з неї, до 31-го липня 1979-го року, скористало приблизно 900 членів УНСОюзу, позичивши Корпорації Дому УНС на Боргові Зобов'язання суму 6,506,000.00 доларів. Від цих позичок виплачено членам УНСОюзу титулом відсотків суму 1,291,473.00 доларів.

Усі видані досі Корпорацією Дому УНС і гарантовані УНСОюзом Боргові Зобов'язання дозрівали до виплати 1-го жовтня ц.р. Переглянувши анкету між власниками цих Боргових Зобов'язань, Дирекція Корпорації Дому УНС ствердила, що більшість цих власників бажає продовжити інвестицію своїх ошадностей у ці Боргові Зобов'язання і, йдучи на зустріч цим побажанням, Дирекція Корпорації, на рекомендацію Головного Екзекутивного Комітету УНС, вирішила продовжити свою акцію Боргових Зобов'язань на чергових П'ЯТЬ РОКІВ, себто до 1-го жовтня 1984-го року. Це відноситься однаково до продовження тих Боргових Зобов'язань, що їх уже видано членам УНС, як і до видачі нових Боргових Зобов'язань для тих, хто бажає підвищити суму своєї інвестиції, та для всіх тих членів УНСОюзу, які бажали б тепер скористати з цієї нагоди та інвестувати свої ошадності на вимково корисних для них умовах, що їх дають Боргові Зобов'язання Корпорації Дому УНС, гарантовані УНСОюзом.

В усіх справах відносно Боргових Зобов'язань звертатися до Головної Канцелярії УНС:
Ukrainian National Association 30 Montgomery Street, Jersey City, N. J., 07302.

Куба звільнить 400 політ'язнів

Гавана, Куба. — Комуністичний уряд Куби подав до відомої в понеділок, 27-го серпня, що в найближчих днях будуть звільнені 400 політ'язнів згідно з домовленням з екзильними групами кубинців у ЗСА.

Серед помилуваних політ'язнів є Роландо Кубеля, який був засуджений на 25 років ув'язнення в 1966 році за спробу вбити президента Фіделя Кастра.

У ФІЛАДЕЛЬФІЇ ПОМЕРЛА БЛ. П. ОЛЕНА КОТОВИЧ

Як уже це було в друку, з Філадельфії наспіла вістка, що там у віторок, 28-го серпня померла після важкої недуги, на 95-му році життя бл. п. Олена Котович, колишня учителька в Стріно, а після прибуття до Америки, довголітня голова Марійської Дружини при Митрополичому Соборі Пречистої Діви Марії у Філадельфії, як теж голова Марійської Дружини при церкві св. Миколая у цьому ж місті.

Бл. п. Олена Котович, вдова по бл. п. Володимирі Котовичеві, отаманові Української Галицької Армії, професорові середніх шкіл в Стріно, основ-

СССР НЕ ДОПУСКАЄ АМЕРИКАНСЬКОГО ВИДАВЦЯ НА ВИСТАВКУ В МОСКВІ, ІСНУЄ МОЖЛИВІСТЬ ПОМСТИ

Роберт Бернстін

Нью Йорк. — Не зважаючи на заходи Білого Дому, Державного Департаменту і Асоціації американських видавців, Советський Союз не дав візи голові американського видавництва Рендом Гавз, Робертові Бернстінові, який планував взяти участь у міжнародній виставці книжок у Москві від 4-го до 10-го вересня. У цій виставці запланували взяти участь 178 американських видавців, хоча раніше багато з них погрозували бойкотом та вимагали звільнення Миколи Руденка та інших політ'язнів в СССР.

Деякі видавці в Нью Йорку вважають, що відмова візи Бернстінові зумовлена тим фактом, що він очолює новостворену американську Гельсінкську групу, яка недавно виступила в обороні Олександра Голунова та Петра Василя Січків, членів української Гельсінкської групи, яких КГБ держить під арештом. Ці видавці пов'язують зволання з виданням візи іншому видавцеві, Лоренсові Гюсові, та заборону на в'їзд до СССР Бернстінові з аферами советських танко-риств Александра Голунова та його дружини Людмили Власової. Як відомо, адвокатом Голунова в цій афері був Орайл Шелл, який є заступником Бернстіна в американській Гельсінкській групі.

Бернстін назвав відмову советів "морально обидливою і ошуканством", бо раніше советські організації виставки приймали всі його пропозиції вкласти в виставлення книжок. Бернстіна заборонив іншим членам

ЗСА І КНР ВСТАНОВЛЯЮТЬ „КОНКРЕТНІ ОСНОВИ“ ВІДНОСИН

Пекін. — Віцепрезидент Волтер Мондейл, закінчивши дводенні наради тут з лідерами Китайської Народної Республіки в рамках односторонніх офіційних відвідин, заявив, що ЗСА і КНР встановили „конкретні основи“ відносин на наступних десяти роках та запевнив, що ці відносини не є спрямовані проти будь-яких інших країн.

Виступаючи на пресконференції у віторок, 28-го серпня, віцепрезидент Мондейл подав до відома, що голова Комуністичної партії КНР Гуа Гуофенг прийняв запрошення президента Джиммі Картера і відвідає ЗСА в наступному році. Президенти Картер та Мондейл також домовилися про культурну та економічну співпрацю.

У результаті нарад ЗСА і КНР підписали договір щодо культурного та економічного співробітництва. Обидві сторони погодилися, що встановлений В'єтнамом „магнетний режим“ у КНР, який не має будь-якої підґрунтя легітимності. У результаті нарад ЗСА і КНР підписали договір щодо культурного та економічного співробітництва. Обидві сторони погодилися, що встановлений В'єтнамом „магнетний режим“ у КНР, який не має будь-якої підґрунтя легітимності.

В Ірані продовжуються розстріли кудрів і тих, які їм сприяють

Тегран. — В Ірані розстріляно знову 20 осіб, причому 9 з-поміж них це іранські воєнки, які „сприяли“ повстанню курдів; можна здогадуватися, що вони не послушали наказу стріляти до курдів, які воюють за своє право самовизначення, як і пак бойдів територіальну автономію. Пропозицію проводу курдів, щоби проголосити воєну не переміря, іранські ісламські проводирі відкинули, запевнивши безпечного зведення повстання курдів збройною силою. Іранські володарі під рукою Аятоли Хомейні, будучи схильні дати курдам куцу автономію, але рішуче відки-

дають їх вимогу щодо призначення їм права самовизначення, вважаючи її за „зраду“ проти державної єдності Ірану.

Населення території, яка знаходиться під адміністрацією курдів, обурене тим розстрілами, домагається відплатної акції і розстрілу скоплених курдами в полон іранських воєнків. Провід курдів поки що противиться такій кривавій відплатній акції, але не виключає, що коли іранські власті далі будуть розстрілами здавати вивільнений рух курдів, то вони, курди, будуть стосувати ті самі методи боротьби.

Вбивство лорда Мавнтбеттена схвилювало Англію, відбулося надзвичайне засідання уряду

Лондон. — Вбивство 79-літнього лорда Мавнтбеттена, кузена королеви Єлизавети II, колишнього віце-короля Індії й героя британських збройних сил, дуже схвилювало англійське суспільство. Прем'єр-міністр Маргарета Тачер скликала надзвичайне засідання свого уряду: не проголошено нікого комунікувати про зміст того засідання, але за газетними твердженнями — була там мова про дальшу політику у відношенні до Ірландської республіки (Південної Ірландії), на терені якої відбулося те вбивство, до якого призналася терористична, урядом заборонена, Ірландська Республіканська Армія і про заборону безпеки для виданих осіб, скоплених у перехрестний вогонь — між північно-ірландськими протестантами і південно-ірландськими, які від 10-ти років ведуть громадянську війну, воюючи водночас проти приваженості в Північній Ірландії англійського війська.

Лорд Мавнтбеттен згинув в минулий понеділок, коли плив своєю яхтою до свого дому недалеко морського побережжя: терористи сподівалися його приїзду, замінували море недалеко берега. Разом з лордом Мавнтбеттеном згинув

ПАПА ІВАН ПАВЛО II ВІДВІДАЄ УКРАЇНСЬКИЙ СОБОР НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ І ФІЛАДЕЛЬФІЇ

Папа Іван Павло II

Філадельфія, Па. — 3 Митрополичий Канцелярії Української Католицької Церкви інформують, що з Риму наспіла вістка, що Святіший Отець Папа Іван Павло II, під час свого одностороннього перебування у Зєднаних Штатах Америки, відвідає в дні 4-го жовтня ц.р. Митрополичий Собор Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії у Філадельфії при вулиці Франкліна у ранніх годинах.

Українські католицькі Владики у ЗСА, включно із Владиком Закарпатським (Візантійської) Церкви, візьмуть участь у зустрічі з Папою Іваном Павлом II в українському Соборі.

Вкорті Митрополича Канцелярія розіслє докладніші інформації про процедуру і порядок відвідин Папи Івана Павла II і заплановані з цього приводу урочистості у Філадельфії. Речники Митрополичої Канцелярії вважають, що погодженість Святішого Отця відвідати Український Собор є великим вирішенням Української Католицької Церкви в діаспорі.

ГОВОРИТЬ ЮРІЙ БАДЗЬО: „ПРАВО ЖИТИ“

Гельсінкі (УІС „Смолоскип“). — Сюди доставляють українського самвидавця новий документ про національне питання в Україні. Автором його є відомий український філолог Юрій Бадзьо, який ще в 1977 році звернувся відкритим листом в справі надзвичайної національної дискримінації до Верховної Ради СССР, закордонних комуністичних партій і демократичної громадськості.

Юрій Бадзьо був заарештований 23-го квітня 1979 року в Києві і перебував під слідством, яке вже закінчено, а дружині КГБ сказали, що він помер. Бадзьо писав, що він був в Україні, а дружині КГБ сказали, що він помер. Бадзьо писав, що він був в Україні, а дружині КГБ сказали, що він помер.

Відкритий лист Президії Верховної Ради СРСР. Хотілося б повести предметну розмову про національне становище України в системі федерації Радянських Республік. Отак (Закінчення на стор. 4)

Політ'язні 35-го табору продовжують штрайкувати

Нью Йорк (Пресова Служба ЗП УГРП). — Передаємо вніжати зі самвидавчого документу з мордовських таборів.

„Вже раніше ми повідомляли про те, що 16 квітня дев'ять політ'язнів табору ч. 35 почали 10-денний штрайк — не виходять на роботу — з домаганням припинити беззаконня і сваволлю, а теж допустити до табору представників західної (незалежної демократичної) преси і комісію (або представників) Комітету прав людини ООН.“

Московська Гельсінкська група, 26 квітня 1979 року, повідомила про це (на письмі) на прес-конференції з західними кореспондентами, а 5 червня на прес-конференції Московської Гельсінкської групи (на квартирі А. Сахарова і Є. Бонера), у письмовій формі було повідомлено: Штрайк продовжується з огляду на те, що учасників штрайку карали і продовжують накладати на них жорстокі покарання: ШІЗО (карцер), ПКТ і т.д.

Наводимо деякі додаткові інформації про покарання, яким піддають штрайкуючих.

Огурцов, Плупма, Матушевич — перебули понад 40 днів (з невеличкими перервами) в ШІЗО.

Равінш — 30 днів в ШІЗО. Після цього його відвезли до лікарні.

Айрікан — від кінця березня до кінця квітня пере-

Людмила Власові влаштували у Москві парадне привітання, ТАСС неправдиво насвітлює справу

Людмила Власова

Москва. — Солістка советського репрезентативного балету Людмила Власова, що її відіслали до Москви після втечі на волю її чоловіка, також солістка того балету Александра Голунова, спричинив міжнародно сенсацію, коли американські власті припинили три дні відліт советського літака з летовища Кеннеді у Нью Йорку, прилетіла у віторок 28 червня ц.р. до Москви, де привітали її, як „героїню“. На летовищі була її мати, директор Большого балету Станіслав Люшин і чималий гурт агентів КГБ, які не допустили до неї закордонних кореспондентів та перевели до почечальні, призначеної для найостойливіших гостей. Їй передали квіти і ставили до неї, яка до жерти „американської брутальності і провокації“.

У тому дусі поїздив, кілька годин після її прильоту, обширний комунікат офіційної советської пресою агенції ТАСС, де вперше згадано, що Александер Голунов — це її чоловік,

СССР озброює Сирію наймодернішими танками

Дамаск. — Західні обсерватори на Близькому Сході ствердили, що Советський Союз вивантажив у першому тижні серпня ц.р. у середземноморському порті Тартус 50-70 танків найновішого типу Т-72 і що Сирія має дістати від СССР загалом коло 150 таких танків. Танк Т-72 вивантажений гарматою із 125 міліметровим стрільбом із загальною вагою 800 миль, — сам танк може розвивати швидкість 50 миль на годину. Американські фахівці признають, що цей найновіший конструкційний советський танк перевищує своєю силою вогню і швидкістю американські й англійські танки, якими вивантажена Ізраїль-

Вбивство лорда Мавнтбеттена схвилювало Англію, відбулося надзвичайне засідання уряду

Лондон. — Вбивство 79-літнього лорда Мавнтбеттена, кузена королеви Єлизавети II, колишнього віце-короля Індії й героя британських збройних сил, дуже схвилювало англійське суспільство. Прем'єр-міністр Маргарета Тачер скликала надзвичайне засідання свого уряду: не проголошено нікого комунікувати про зміст того засідання, але за газетними твердженнями — була там мова про дальшу політику у відношенні до Ірландської республіки (Південної Ірландії), на терені якої відбулося те вбивство, до якого призналася терористична, урядом заборонена, Ірландська Республіканська Армія і про заборону безпеки для виданих осіб, скоплених у перехрестний вогонь — між північно-ірландськими протестантами і південно-ірландськими, які від 10-ти років ведуть громадянську війну, воюючи водночас проти приваженості в Північній Ірландії англійського війська.

Вбивство лорда Мавнтбеттена схвилювало Англію, відбулося надзвичайне засідання уряду

Лондон. — Вбивство 79-літнього лорда Мавнтбеттена, кузена королеви Єлизавети II, колишнього віце-короля Індії й героя британських збройних сил, дуже схвилювало англійське суспільство. Прем'єр-міністр Маргарета Тачер скликала надзвичайне засідання свого уряду: не проголошено нікого комунікувати про зміст того засідання, але за газетними твердженнями — була там мова про дальшу політику у відношенні до Ірландської республіки (Південної Ірландії), на терені якої відбулося те вбивство, до якого призналася терористична, урядом заборонена, Ірландська Республіканська Армія і про заборону безпеки для виданих осіб, скоплених у перехрестний вогонь — між північно-ірландськими протестантами і південно-ірландськими, які від 10-ти років ведуть громадянську війну, воюючи водночас проти приваженості в Північній Ірландії англійського війська.

Лорд Мавнтбеттен згинув в минулий понеділок, коли плив своєю яхтою до свого дому недалеко морського побережжя: терористи сподівалися його приїзду, замінували море недалеко берега. Разом з лордом Мавнтбеттеном згинув

СВОБОДА

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

P.O. Box 346

Jersey City, N.J. 07303

Вчорашній ворог — нинішній союзник

Несподіваний приїзд яхтою по Балтійському морю канцлера Західної Німеччини Гельмута Шмідта до Гданська і його доведені розмови з комунопольським ватажком Едвардом Гереком на півострові Гель, це новий доказ безперечної правди, що в політиці нема місця на сантименти, а є місце тільки і виключно на розум. Хто в політиці керується сантиментами, той респантентом і нехтуванням розумових аказівок, той неминуче штовхає своє суспільство, свій народ, свою країну до катастрофи. І ми маємо на очах приклад і на обидва явища: політичної мудрості, яка каже керуватися тільки розумовими міркуваннями, і політичного привітливості, який не висилі визволитися від накопичених століттями — хай навіть справедливих — жалів і претензій.

У всесвітній історії безліч прикладів, як наростала неадекватність між суспільними народами, коли один із них кривив другого, а той, використовуючи кон'юнктуру чи зривав на силах — відпалювався і таким чином поставало заворожене коло, зачервоніле кров'ю, яка закликала до помсти та була джерелом розпачу і ненависті. Нема тоді місця для спокійного розгляду проблем.

Але водночас є у всесвітній історії багато прикладів, коли вчорашні вороги ставали завтрашніми союзниками. Це було тоді, коли у проводі тих народів опинювалися державні мужі, а не політики. Між одним і другим є та різниця, що державний муж дивиться в далеку майбутність і вміє оцінювати кожну ситуацію на базі реалізму, на базі холодних фактів, а політик дивиться на справи крізь призму своїх симпатій і антипатій і не бачить світа Божого поза нинішній день чи нинішню годину.

Чи можна уявити собі більше слушних причин до ненависті, як між німцями і французями, для яких Аляска і Лютарингія були сторіччями кистю незгоди? Спробоювана Німеччиною (Прусією) війна з Францією за Бісмарка у 1870 році і катастрофа під Седаном (4 вересня 1870) з облогою Парижу і внаслідок чого німецьких воєн знайшов відступ у геніальних творах Віктора Гюго. Описав реванш Франції у Першій світовій війні з принизливими для Німеччини „репараціями“, що довели її до економічної руїни і всіма тими кляузулами, які в реакції дали народження в Німеччині націонал-соціалізму і Другу світову війну, з новим найзлом німців на Францію, розгромом її ніби непереможної „лінії Мажино“ та встановленням слухняного німцям режиму у Віші.

І після того всього, після розстрілу гітлерівських генералів і найвищих партійних достоянств, після перетворення цілої Німеччини в одно велике рухоме поле відраїзання від неї понад 40.000 кв. км. і понад 10 мільйонами населення, — той самий президент Труман, який підписав Потсдамський договір, що припечатав погром Німеччини, проголосив план Маршала, який відбудував Німеччину економічно і поклав підставу під її відродження, як мілітарної потуги. І переможені Америкою Німеччина і Японія (перші дві атомові бомби скинені на міста Гірошіму і Нагасакі) є сьогодні стріжними американської закордонної політики.

Змінилася ситуація, змінилася міжнародна кон'юнктура і мусла змінитися політика. Прийшли у Франції до влади Шарль де Голь і в Німеччині Конрад Аденауер, великі державні мужі, і зрозуміли, що в обличчя народження совєтської імперії мусять замиритися. І те саме зрозумів Гаррі Труман, який створив Атлантийський Оборонний Союз, як оборону заставу проти дальшого походу совєтської імперії до Атлантики, і що політику проводять всі його наступники у Білому Домі. Не з любовию до німців чи японців, а під диктатом історичної koniecznosti.

Панувала Польща й на Правобережжя України. Були криваві козацькі війни, були поділи України між Польщею і Московщиною — Андрусівський (1667) і Ризький (1921) договори, була польська політика національної асиміляції між двома світовими війнами, лилася кров і були тисячі причин до жалів, зайзості і ненависті. Але все це було. Тепер ситуація змінилася. Тепер існує імперія, яка поярмила всіх і тільки об'єднаними силами всіх народів і всіх країн, які стали тереном експлуатації імперією — можуть ті народи відбудувати та зберегти свою суверенну державність. І хто цього не розуміє, хто живе анахронічними сантиментами і респантентами, той не може претендувати на ім'я політика, і тим паче українського державника, який повинен думати: а як відбудувати і зберегти українську державу, коли виб'є нова історична година, в якій захиститься совєтська імперія?

Юл. Мовчан

НІМЦІ ВСТУПАЮТЬ ДО ЛЬОВА

(До річниці початку совєтсько-німецької війни
22-го червня 1941 р. Жмут спогадів)

[1]

Ніч перед 22-м червня 1941 року у Львові не була спокійною. Знадвору все частіше доносилися рев літаків та звуки гарматних пострілів. Але хіба це було аж такою рваніною? Та це ж напевно совєти почали свої чергові маневри.

Але також на ранок в неділю, 22-го червня гарматна канонада не затихала. По блакитному небу лише де-не-де пробігали хмарки: був чудовий літній день, які тільки бувають в Україні на початку літа, тобто, в Петрівку. І хоч постріли не припинялися, проте в цілому місті виглядало спокійно, без будь-яких ознак початку великої війни між двома великими імперіалістичними хижакими.

Іду до ідальні, яка містилася на другому поверсі нашого студентського гуртожитку при вул. Чарнецького (Радяцький) ч. 30. І тут, здавалося б, не було жадних помітних змін. Як і попередніх днів, так само нам дали по ларі досить смачних котлет з грізною кашкою та „єрзаї“ кави з чудовим чорним українським розовим хлібом. Потім, згідно з ще вчора наміченим планом, іду оглядати музей ім. Івана Франка, що міститься в будинку львівського бібліотекаря Стрийського парку.

В музею-будинку, який був оточений розкішними акаціями та липами, зустрічає мене середнього віку чоловік, який правдоподібно займав там посаду провідника гідра музею. Поспішно, з якимсь притишеним і неспокійним голосом, він пояснював кожну річ, пов'язану з життям та діяльністю Великого Каменяра. Особливо запам'ятався низький, чорний стіл з чорнолипною, на якому Ів. Франко написав свого знаменитого „Мойсея“.

Виходжу надвір і це не знаю, що вже минуло добрих 12 годин, як розпочалася німецько-совєтська війна. Людей

Яр. Рудницький

ЗУСТРІЧІ З „ЧІФОМ“

Пам'яті Дж. Діфенбейкера (1895-1979)

[1]

В 1959 р. Джон Діфенбейкер був на вершині кар'єри й слави. Як прем'єр-міністр Канади він відбував офіційні подорожі за кордон і з одного з них була візита в Мехіко в другій половині квітня 1959 р. Використовуючи цю нагоду, я переслав йому перед від'їздом нову публікацію УВАН з Вінніпегу — студію сеньора мексиканської онематики проф. Г. Тібона про походження назви „Мехіко“ (в англійській мові) з проханням передати цю книжку, як „канадський дарунок“ Національній Бібліотеці. Міністерство закордонних справ з Оттави повідомило мене описом про передачу її університетській бібліотеці. На цьому закінчився мій перший контакт з „чіфом“, як його тоді називали його однопартійці.

1960-ті роки змінили політичну ситуацію в Канаді. Все ж у 1961 р., коли відкривали пам'ятник Шевченку в Вінніпезі, Дж. Діфенбейкер був іще при кермі державою й приїхав на відкриття пам'ятника до „столиці українців Канади“. 9-го липня ми познайомилися особисто на площі Манітобської легісляції в часі церемонії, зв'язаних із цим подією. Ця перша зустріч не була шаслива й закінчилася дисонансом. Після Діфенбейкерської промови, в якій він висловився про Шевченка, що той волів писати своїм рідним „діалектом“, ніж панською російською мовою, я написав йому листа на бланку „Канадської Мовознавчої Асоціації“ про те, що українську мову вважають тепер усі за мову, а не „діалект“ і просив висвітлення. По якому часу прийшов лист із запевненням, що це був „ляпис“ і що він, Діфенбейкер, уважав і за мову, не за „діалект“. Все ж після цього наш взаємини охолоділи, більше, що „чіф“ був проти Королівської Комісії Дунтона-Льоранда, а входив (від 1963 р.) в її склад.

Між першою і другою зустріччю минуло багато часу. Як відомо, в 1972 р. Діфенбейкер ішов в Україну й мені було цікаво почути від нього дещо більше про неї, як писала тоді преса. Я використав нагоду перебування в Бріджтауні на Барбаді й відвідав Діфенбейкера й його дружину Олівію „Корал Рід“ колонії на західному побережжі острова. Це було в спекотний день 21-го грудня 1972 р. Пізніше я описав свою візиту в „Свободі“ ось як: При вході до вілли „Фліамбонт“, в якій жили Діфенбейкери, привітала мене пані господиня, Олівія Діфенбейкер (вона відповіла на мій телефон перед приїздом до них) і пояснила, що „Джон“ через кілька хвилин вийде до нас із матеріалами про свою недавню подорож до Європи. Ми сі-

ли за круглий стіл, що з крилами знаходився перед віллою „Фліамбонт“ і говорили про звичайні речі, тутешню спеку й манітобський саскачеванський мороз („теніт фав белов“). В міжчасі вийшов із хати „Джон“ і текою в руці. Після привітання ми вигідно посідали за білим столом і почали ділові розмови. Він як Президент Міжнародного Комітету Людських Прав, віддав місяць тому з'їзд у Лондоні з участю членів британського парламенту, представників науки, мистецтва й військ підписали спільний меморандум до совєтського уряду в справі дисидентів і заборотених діячів. Мій господар показав мені деякі вірники з преси, головною з лондонського „Таймс“-у. В ході дальшої розмови я навізав до його поїздки в Україну й поставив конкретне питання:

— Як Ви, як політик, оцінюєте її теперішній стан і що думаєте про її майбутнє?

Помовчавши хвилину, мій співрозмовник спокійно свою відповідь в одне слово: „Говплесс“. (Безнадійно). І тут почав аргументувати даними, що їх пережив в Україні; Як „офіційний“ політичний діяч він говорив з „офіційними“ представниками підсовєтської України — всі вони запевняли його, що Україна „суверенна соціалістична держава українського народу“, „шаслива“ в сім'ї інших народів Союзу, що має своїх делегатів в Об'єднаних Націях, що окремих консулятів у Канаді чи деінде не потребує, бо всі справи „добре ведуться“ в загальносоюзних дипломатичних представництвах, і т. д. і т. д.

А дійсність — зовсім щось інше. Україна — колонія Росії в новій формі. Він, Джон Діфенбейкер, був захоплений пам'ятником Т. Шевченка в Каневі — „найкращим пам'ятником українському поетові“.

— Знаєте, я думаю, що найгірша справа в усіх цих ситуаціях те, що комуністи привласнили собі вашого Шевченка й ним підбудували свою ідеологію...

Признаючи велику організованість українців у вітчизняному світі, а зокрема в Канаді, Діфенбейкер не дуже великий оптиміст щодо збереження української мови й культури поза межами України. „Адже і шотландці, і валійці, і ірландці, і інші групи не-англо-саксонської походження прийняли англійську мову як свою“ в Америці, Новій Зеландії й ще де. Англійська мова — світова. Те, що ліберали „затягли“ в Канаді, вводили французьку мову в офіційний вжиток, це — на його думку — „розбивання канадської одності“.

[Продовження буде]

Степан Гель

УЧЕНІ-ЧЛЕНИ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ В ОБОРОНІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

(У 80-ліття Археологічного З'їзду в Києві 1899 р.)

У „Записках Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові“ за 1899 рік, том XXIX, книга III і дальші, читаємо, що від 13-го серпня до 16-го вересня 1899 року в Києві відбувся XI Археологічний З'їзд науковців Росії. Для його підготовки були покликані дві комісії: Головний Організаційний Комітет в Москві та Організаційний Комітет в Києві.

Ті з'їзди організувало Московське Археологічне Товариство з осідком в Москві, що його очолювала графиня П.С. Уварова. Вони мали велике наукове й пропагандистське значення, бо на них брали участь археологи, історики, етнографи, мовознавці та дослідники інших допоміжних наук не тільки з цілої російської імперії, але теж із закордону, особливо зі слов'янських країн. Тому на передодні з'їзду переводили інженерні археологічні розкопки на теренах, на яких ті з'їзди мали відбуватися; під час з'їзду улаштували наукові виставки; відбувалися наукові екскурсії на терені розкопок тощо. Перший з'їзд був скликаний 1869 р. в Москві. На українській території відбувся третій — 1874 р. в Києві, шостий — 1884 р. в Одесі, одинадцятий, що про нього мова у цій доповіді, — 1899 р. теж у Києві, дванадцятий — 1902 р. в Харкові, тринадцятий — 1905 р. у Катеринославі (Дніпропетровську), чотирнадцятий — 1908 р. в Чернігові.

Щоби вчитися в атмосфері, в якій вони відбувалися, пригадаємо З'їзд у Ризі 1896 р., на якому, до речі, було вирішено дату й місце київського З'їзду 1899 р. Перша пропозиція була той З'їзд відбутися у Варшаві. Тоді представник організації, Археологічного Товариства, великодушню обіцяв навіть викопати дозвіл на допущення на нього польської мови! Знов же московська преса на маргінесі цього З'їзду дуже негостинно на нього перебіг, мовляв, він не відіграв ніякої політичної ролі, нібито науковий З'їзд був збором якоїсь партії.

Про київський З'їзд 1899 р. науковці в тому й українські були своєчасно повідомлені й тому члени Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові (дальше будемо писати — НТШ) приготували дуже серйозно. Досить згадати, що вони зголосили 20 доповідей, що становили 32 відсотки з усіх 165 зголошень з цілої російської імперії й свентуально закордону.

При кінці 1898 року НТШ та його члени одержали офіційні запрошення на З'їзд разом з правильним коном нарад. Як же було їх

збентеження, коли в 19-й точці правилника було сказано, що на З'їзді та у по-з'їздових публікаціях „Трудах“ — буде обов'язувати російська мова. Правда там була згадка, що „учений комітет“ може допустити на окремих сесіях З'їзду доповіді на французькій, німецькій та західно-південнослов'янських мовах, але про українську не було ні згадки.

Щоби справу вияснити, члени філологічної й історично-філософської секції НТШ 25-го січня 1899 року відбули спільну конференцію й вирішили просити Відділ Товариства, який на зовнішній репрезентував Товариство й його членів, справу допущення на З'їзд доповідей в українській мові з'ясувати Організаційному Комітету в Києві. На їхню думку, були три альтернативи: 1. доповіді українському будуть допущені на рівні з російськими; 2. вони будуть читані на сесіях західно-південнослов'янських доповідей на рівні з іншими мовами; 3. доповіді в українській мові на З'їзд загалом не будуть допущені. На випадок третьої свентуальної вирішено, що члени НТШ принципально на З'їзді участі не візьмуть, а приготувані доповіді будуть друковані в публікації НТШ „Записках“ з тим, що у вступі буде з'ясовано чому вони на З'їзді не були вилучені (треба згадати, що „Записки“ були вислані до чужих наукових установ, а їх зміст був друкований теж і в чужих мовах).

Після конференції Відділ вислав відповідного листа до Організаційного Комітету в Києві, але на відповідь прийшло довго чекати. Як виявилось, він був висланий до Головного Комітету в Москві, але приватними дорогами було відомо, що члени обох Комітетів та Президій З'їзду в основному були за допущення українських доповідей. Та московські українськи не дрімали й почалися акції проти українських доповідей. Одночасно прийшла відповідь від Головного Комітету в Москві. У ній було сказано, що вважаючи, що „українськоруська мова“ не може різнитися від „загальноросійської“ (тобто, що вона є говіркою російської мови — С. Г.), на З'їзді українські доповіді не будуть включені як окремі до групи інших слов'янських мов (бо це вказувало б, що українська мова — це окрема мова, а не наріччя — С. Г.), зате вони можуть бути читані (очевидно як наріччя рос. мови — С. Г.) на загальних сесіях на рівні з доповідями у „чисторуській мові“. Бачимо, як хитро було запляновано

(Продовження на ст. 3)

Лука Луць

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

Анатоль Курдидик, 34-ПИСКИ ЗБУДНІВ. Фейлетони і нариси. Вінніпег, 1977. ст. 142. Обкладинка: Лідія Палій.

Анатоль Курдидик видав досі багато книжок, та признаюся я писав рецензії, здається мені тільки на одну його книжку до „Літературно-Наукового Вістника“. Своїми „Записками з буднів“ справив він мені дійсну приємність, бо вже давно читав я такі цікаві фейлетони і нариси, як ці „Записки з буднів“, що мають по три сторінки і вішають читача деколи гумором і припереною сатирою на наше життя в старому краю й тут на американському континенті.

Ось у „Ювілейній традиції“ автор оповідає про те, як молодий дентист за п'яту повідомляв про „однорічний ювілей“ своєї практики. За відмову надрукувати про подібний ювілей ціла широка родина відмовилася передплатувати газету. Автор пише, що „я ще ювілей, як гом-мелд кишка: самі собі зробите, підставили свого приятеля, буде комітет, збірка на „вечірній бенкет, промови“. Відзначаючи ці родинні ювілеї, громада й преса забуває про Роківни Крут, Базари Вінниці, Кінгпуру, про львівські Бригідки й інші...

У „Фортеці нашої печі“ автор гадає, що ми наслідуюмо індій та ескімосів, а в африканських країнах — тубильців, в Австралії і Полінезії — аборигенів — нашою „пирогово-голубею“, головако-вишаківко-писанковою культурою“. Цим не імпонуємо чужинцям, які з підмовою слухали Українського Симфонічного Концерту.

В „Капустічці Ілька Гулюватого“ А. Курдидик волів би, щоб наші науковці досліджували „статті переслідування і чинення української літератури в СССР“, або щоб підсумовували літературний доробок українців поза Україною, а не як досі, аж шість чимдосі друкують те саме що найлегше: українську літературу в Канаді...

Веселий і сумний фейлетон „Ловить злодія „книжжик“, в якому автор стверджує, що наші Центри та осередки Української Культурної мають на все гроші, але не на українську книжку“. Автор пише, що в нас книжок не купують, але „крадуть книжки, де тільки можна і не можна, в живі очі і поза очі, простодушно і найбільш рафіновано“. Крадуть це значить „позичають“ і не віддають, а власник забуває, хто взяв його книжку. Автор признається, що має теж „позичену“ книжку автора жиди в московській мові „в обороні Петлюри й уряду України перед закидами погромів“, але вже її нікому не позичить...

Гадаємо, що найважливіший фейлетон у цій книжці той, що зветься „50 гуденів“. Це про повість д-ра Дениса Лукіяновича, який

дав її Курдидикові прочитати. Було це в Криніч 1942 року. Повість мала 150 сторінок, в ній Лукіянович писав про любов Івана Франка з Оленою Рошкевичною донькою о. Рошкевича з села Лоліна, повіт Долина. Батько не дозволяв донці вийти заміж за Франка, що вже сидів в тюрмі і не мав постійного зайняття. Оля не слухала батька, вона спакувалася і приїхала до Львова до Франка.

Франко був заскочений, примістив кохану дівчину у знайомих, тепер треба було йти, бідному як церковна миша лиш 50 гуденів, щоб заплатити з нею на завізді, після одруження. Він пішов до директора міських архівів у Львові, який раніше пропонував Франкові працю. Директор погоджувався за трудності Франка, але вимагав, щоб Франко змінив метрику і працював для польської справи. Франко відкинув цю вимогу і відослав Олю до Лоліни.

Цікаво, що ця повість Лукіяновича не була досі видана, і ніхто не знає, що сталося з цим нашіоном, який читав Яр. Курдидик в 1942 році. Підсовєтські франкознавці роблять із Франка майже комуніста, і вони ніколи не надруковують повість про любов Франка з попаданиною, бо це компрометувало б автора „Мойсея“ в очах тих, що навчилися вірити у Франків соціалізм, а то й комунізм. У жеттисах І. Франка, друкованих в підсовєтській Україні, навіть не згадують про любов між Іваном і Оленою.

Про кінець повісті „50 гуденів“ пише А. Курдидик так:

„Коли в хаті о. Михайла Рошкевича в Лоліні відбувалося весілля попадани Олі з теологом Озаркевичем, коли співали дружки і грали музика, вона пішла в сусідню кімнату і впала зі слезами біля постелі: „Іване, Іване, що ти зробиш зі мною?“

У книжці Анатоль Курдидика 38 фейлетонів і нарисів. Ми згадали тільки про кілька. Всі вони цікаві, хоча читачі можуть про них по своєму думати після прочитання.

Кінчаємо наші рядки словами автора про опіку Пречистої Діви:

„Бура проходила, минала мою хату, мою родину, мій маленький верстат, що давав мені прожиток. І я знав: це були руки тієї Пречистої з Унеса. Навіть не знаю як подякувати Володарці моєї рідної землі Царичі Небес над тією землею, Матері мого Бога. Що я можу дати?“

Івана Климовська. „ЯК СМІХ ЛУНАЄ — БІДА ВТІКАЄ“. Гумор Язичинської. 1979. ст. 72.

Авторка на останній сторінці цієї гумористичної книжечки „вибачається“ перед читачами за те, що за-

(Продовження на ст. 3)

на вулицях вже було більше і вони кудись поспішали, були як о зворушенні, не то перестрашені. Доходжу до Сикстуської вулиці і пам'ятника Адамові Міцкевичеві (до речі, найкращий пам'ятник Львова і може навіть цілої колишньої Желі Посполитої). Бачу незвичайне явище: велика юрба людей обступила півколом балкан на розі Сикстуської і з затиснутим диханням ловить кожне слово, яке доноситься з гучномовця. Підходжу ближче і виразно впізнаю відомий, трохи закуватий голос Вячеслава Михайловича Молодова — тодішнього міністра закордонних справ СССР. „Руський народ в прошлomu разбіл Чингіс-Хана і крестносцев, шведов і Наполеона — он разоб'їот таке германські фашисти, которые напали на нашу родину, — ловлю його фразу, і тепер стає все ясним і зрозумілим. От тобі й маси пакт про „дружбу“, підписаний менше ніж рік тому між Москвою і Берліном. Гучномовець стих і публіка і схвилюваніми виразами облича похаживала почала розходитися на всі боки. Кожен знав, що почалася війна і тому кожен був свідомий, що від цього моменту розпочинаються події, яких ніхто не може передбачити, але які в тій чи іншій мірі заторкнуті кожного. Але чи тільки „заторкнуті“? А може й зніщати або принаймні покалічувати, спалити — якщо не всіх, то бодай когось з найближчої родини.

Але, мабуть, тоді не було такого українця, який би не вважав, що якщо б не була війна, проте для України в цілому, вона напевно принесла „щось краще“, бо ж можна було допустити щось гіршого від того, чого знала Україна та її нарід в умовах московської окупації? Значить, логічно думаючи, можна було очікувати чогось кращого, але в кожному випадку не гіршого... (Але, як незабаром ми переконалися, Гітлер в деяких випадках був навіть гіршим від Сталіна).

Недалеко від гуртожитку знову почув голос з гучномовця. На цей раз вже говорив Вінстон Черчилль, очевидно, в перекладі через московську радіостанцію, тодішній прем'єр Англії. Він палко вітав свого „нового союзника“ — „руський народ“, і запевняв, що тепер нема сумніву в тому, що нацистська Німеччина напевно буде розбита, і то, може, в недалекому майбутньому.

Не встигнувши підійти до гуртожитку, як навколо міста знову розпочалася гарматна канонада. Алермових сигналів совєти не побудували і тому лише по пострілах

зенітної артилерії можна було довідатися, що над містом появилася ворожі літаки. Але до гуртожитку бігти було небезпечно, бо там недалеко містилася військова казарма. Тому разом з іншим студентом з Полтавщини, Іваном Ревею, який з мною прибув з Харкова на двомісячну медичну практику до львівських шпиталів, тікаємо на Високій Замок. Кілька хвилин — і ми вже там. Звідтам, ціле місто, виглядає наче панорама. Чуюмо глуже гудіння німецьких літаків, які виблискуючи під сонцем, наче величезні срібні птахи, швидко наближалися на місто, майже просто на нас! Ще які півхвилини, і раптом десь в околиці Південної залізничної станції чути колосальний вибух, а за ним через кілька секунд піднявся в повітря велетенський клубок диму. Перед нашими очима правдоподібно з кількох будинків стала руїна, і цього моменту ніколи не можна забути! Те, що людський розум і праця будували, може, впродовж багатьох років, те впродовж лише кількох секунд перетворилося в попіль і руїну! Ось що значить сучасна модерна війна!

Останні совєтські військові відділи покинули Львів малими групами коло 11-ої години перед полуднем в неділю, 29 червня 1941. Вони панічно втікали, хоч німецькі відділи безпосередньо ще не наступали на Львів. В наслідок цього місто було „нічиє“ від полудня 29-го червня до понеділка ранку 30-го червня.

Уже в неділю по полудні львів'яни кинулися на вулиці й кинулися туди, де були в'язниці або перекопані, що більшовики ще кілька днів передсобо втечею вистріляли всіх в'язнів, бо їх групи знаходилися вже в стані розкладу. Але перші німецькі відділи з'явилися у Львові шойно в понеділок, 30-го червня, коло години 6-ої ранку. Між ними була також сотня „Українського Легіону“ („Нахтігаль“ — „Соловейки“) під командою тепер вже легендарного Тараса Чупринки (Шевченка). Шойно коло 11-ої години відділи дійшли до центру міста в околиці храму св. Юра.

Треба сказати, що після вступу німців на терени Галичини війна тут впродовж наступних трьох років майже „не існувала“. Бо аж до весни 1944 року, тобто, до початку більшовицької протинаступу, життя тут було більш-менш спокійне й „нормальне“ (якщо можна говорити про нормальне життя в умовах окупації). На протязі наступних 3-ох років на Львів не впала майже жадна бомба (кажу „майже“, бо влітку 1942 якийсь

невідомий літак вночі скинув дві бомби, з яких одна впала на будинок, в якому містилася управа німецької поліції). Очевидно, гестапо та німецька адміністрація робили „діло“. Вони стягали контингенти і відіслали українських партізанів. Однак, в порівнянні до інших окупованих німцями українських земель, тут все таки існував відносний спокій і „порядок“ (напр., у Львові було відновлено студії на медичному, ветеринарному та фармацевтичному інститутах).

Проте, впродовж семи днів війни (до приходу німців) львів'яни пережили таке пекло, якого це княже місто мабуть ніколи не переживало впрод

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.

Уагал АСТОРІА І ОКОЛІЦІА Уагал

Управа Суботньої Школи Українознавства
при церкві Чесного Хреста в Асторії, Н. Я.
повідомляє Шановних Батьків, Учнів
і всю Українську Громаду, що

НАВЧАННЯ у ШКОЛІ ПОЧИНАЄТЬСЯ

8-го вересня 1979 року

СПЛУЖБОУ БОЖОЮ, о 9-й год. ранку в церкві ЧЕСНОГО
ХРЕСТА в Асторії, а відтак відбудуться вписи до класів і всі
ближчі інформації про навчання.

Принймаємо дітей, які закінчили 3 роки життя.

УПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ

С-во Преса. Серця Христового в Йонкерс, Н. Я.
при парафії св. Михала

власнотворе

ОСІННІЙ ПІКНІК-ФЕСТИН

в неділю, 9-го вересня 1979 року
від год. 1-ої до темного вечора

Дохід призначений на будову нової церкви.
До численної участі запрошуємо всіх.

ВИСТАВКА МАЛЮНКІВ

ОЛЕКСАНДРИ ТЕРЛЕЦЬКОЇ

відбудеться

в Імакулята Каледж, Імакулята, Па.
від 8-го до 28-го вересня 1979 року.

Відкриття виставки
в суботу, 8-го вересня 1979 р., о год. 7:30 веч.
ВСТУП ВІЛЬНИЙ.

22-га виставка ОМУА

Цього року вліті відбула-
ся загальна виставка
ОМУА в Нью Йорку. Вис-
тавка, яка притягнула знач-
не число відвідувачів, при-
міщувалася в двох просторих
залах галерії ОМУА і
обіймала майже сотку ек-
спонатів мистецтва, скульп-
тури і графіки. Коштовно
виданий каталог, до якого
вступне слово написав мис-
тець і мистецтвознавець
Богдан Певний, був при-
крашений численними ре-
продукціями експонатів.

Метою загальної вис-
тавки ОМУА є, як сказано у
вступному слові до катало-
гу, «спроба підсумувати
здобутки українських мис-
ців і показати їх українсь-
кій громаді». До цього тре-
ба додати, що такий пере-
гляд творчості майже ніко-
ли не буває повний, бо деякі
мистці з різних причин не є
репрезентовані у таких за-
гальних виставках. Все таки
число учасників і їхніх тво-
рів говорить само про себе і
не дозволяє легковажити
цей мистецький імпрезі.

Щоб звести деякий поря-
док у велику різноманітність
виставки, я поділив учас-
ників на групи за принци-
пом стилю. Стилістичне
означення є тільки засобом
класифікації і як таке не
говорить нічого про дійсну
вартість твору або рівень
мистця. Переважно мистці
живають даний стиль то-
му, що навчилися такого
стилю під час своїх студій і
до нього привикли. Однак
деякі мистці практикують
свій стиль з причини врод-
женого нахилу, навіть ко-
ли їх вчили малювати інак-
ше. Ще інші не можуть рі-
шитися на один стиль і ро-
блять проби в різних стилях.
Деяких мистців не можна
вигідно вмістити в рамках
якогось одного стилю, бо в
їхніх творах виступають
елементи двох або більше
стилів.

На цій виставці можна
було бачити такі стилі: ре-
лізмізм, імпресіонізм, експре-
сіонізм, примітивізм і аб-
стракціонізм. Імпресіонізм
і експресіонізм і їхні попу-
лярні мішанини все були
широко репрезентовані на
наших виставках, але реалі-
зму і абстракціонізму було
мало. На цій виставці
звертає увагу, що кількість
реалістичних творів зросла.

а кількість абстрактних —
зменшилася. Це не є наслідок
припадку ані штучної се-
лекції за принципом стилю
(чого не було на виставках
ОМУА), але до певної міри
відбитка загальної тенден-
ції мистецтва під сучасну
лору, що можна спостері-
гати у таким світовим центрі,
як Нью Йорк.

Щоб уникнути замішан-
ня, треба було поділити
реалістів на цій виставці
на дві групи: на класичних і
імпресіоністичних реаліс-
тів. Різниця між ними є в
детальності виконання.
Класичний реалізм стара-
ється віддати по можливості
всі деталі форми і барви, а
імпресіоністичний реалізм
тільки деякі, хоч змагає до
далеко більшої точності
виконання, як чистий ім-
пресіонізм. Імпресіоністич-
ний реалізм не виключним
антисполем нашої доби, бо
він існував у різних часах
перед імпресіонізмом.

До групи класичних реалі-
стів належить найбільше
число мистців на цій вистав-
ці. Серед них перше місце
належить двом рівно зліб-
ним молодим маларкам.
Людмила Стругацька і Ла-
риси Лавриненко. Людмила
Стругацька одержала на цій
виставці нагороду філя-
дельфійської фундації ім. А.
Кирилюка за односторонню
композицію „Білий”. Не
менше гідна уваги була дру-
га її композиція, портрет
жінки з квіткою в руці і з
собакою. У її картинах ви-
дно деякі впливи російського
маларства, що є зрозуміле у
маларки, яка спершу сту-
діювала в СРСР, а потім в
Америки. Вона відзначає-
ся розмахом і відвагою і
маларським знанням, а та-
кож обмеженням до теплих
тонів „рембрандтівським”
кольоритом, мимо деяких
недостатків технічно-реалі-
стичного характеру. Ла-
риси Лавриненко визначи-
лася як бездоганна порте-
тистка зі субтельним від-
чуттям гармонійного ко-
льориту і психологічного
виразу обличчя. Вона пока-
зала велике знання і вміння,
і школа, що не дала більш-
ших композицій на вистав-
ку. Плавко і прецизійно
малюваний сидячий жіно-
чий портрет Гленна Меді-
сона був одним з кращих на

(Закінчення на стор. 4)

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

(Продовження зі стор. 2)

мість передмови „вони ма-
ли нагоду проіхатися” ра-
зом із нею по ЗСА і Канаді,
бо на сторінках 7-25 надру-
ковані „відгуки преси”. Про
її виступи в роках 1970-1978 з
Філадельфії, на Союзівці,
Верховині, у Лігайтоні, Вай-
лдвуді, Нью Йорку, Олбані,
Чикаго та в інших містах.

Це перша частина цієї
книжки, а в другій її части-
ні подані її сміховинки, що
були надруковані в „Лісі
Микити”, в „Америки”, „Віс-
нику”, „Нашому Світі” в
„Церковному Календарі-
Альманаху”, де вміщена
гумореска „Щось про літе-

ратуру, культуру і літерату-
ру”. Наведемо з цієї гумо-
рески те, що Язичинська
написала про маларство.
„А ведуть маларства, то
тепер не малює сі так, як
давніше, то, жи видіте,
бо як видіте, то нема по-
треби малювати, а тепер
малює сі тожжівам сі знає,
жи видіте, а не видіте, то-
то модерне маларство нази-
васі й вобструкційне!”

Шкода більше писати про
гуморески Язичинської —
Климовської, бо їх треба
читати, щоб сміятися з них.
„Свобода” з 25 травня 1973
писала, що „присутні гу-
мори оплесками привітали
гумористку Івану Климов-
ську-Язичинську, яка своєю
гуморескою привітала Ми-
колу Понеділку з його 50
літтям та літературною
творчістю”. У „Свободі” з
15-го січня 1974 року пи-
салося про авторський вечір
Уляни Любич і Іванни
Язичинської, що ця остання
„наша монологуєтка-гумо-
ристка здобула собі широку
популярність своїми висту-
пами на різних з'їздах, роз-
веселяючи публіку своїм
своєрідним гумором, гостро-
ю і актуальною темати-
кою і дотепною грою слів”.
Далше автор писав, що
„вона має свою окрему мо-
ву, мову, що нею колись
говорили жіноцтво галиць-
кого простолюддя”.

Як швидко, що вона не
може писати свої гуморес-
ки чистою літературною
мовою...

У книжці багато „сміш-
них” ілюстрацій і веселі сві-
тлини авторки.

Концерт учнів проф. Зої Маркович у Філадельфії

Перший ряд (зліва): Андрій Лукецький, Мирон Солтис,
Євген Солтис, Андрій Комановський, Івас Шперналь,
Марія Лукецька, проф. Зої Маркович, п-на Франціс
Міллер директор концертної зали Пресер при Темпл
Університеті Коледжу Музики. Другий ряд: Ярослав
Смолий, Богдан Бачара, Роман Бачара, Гриць Лукецький
Іван Пришляк, Іван Лукецький. Третій ряд: Роман
Лупань, Ольга Василів, Марія Смолий, Христина Кома-
новська, Діана Ткач, Роман Ткач.

У концертній залі Прес-
сер при Темпл університеті
музичного коледжу у Філя-
дельфії, Пау п'ятниці, 8-го
червня ц.р. о годині 2-й по
полудні відбувся концерт
учнів студентів проф. Зої
Маркович, завданням яко-
го було репрезентувати у-
країнської музики серед не-
українців. Вперше в цій залі
залунали звуки творів на-
ших славних українських
композиторів: Василя Бар-
вінського, Віктора Косенка,
Льва Ревуцького, Микола
Лисенка.

Програма, яка тривала
дві години без перерви,
складалася із сольових тво-
рів, дуетів на (два руки) фор-
тепіані і дуетів на два фор-
тепіані (вісім рук). У пер-
шій частині концерту ви-
конували лише сольові
твори український компо-
зиторів: публіка з великою
наголою прослухала 23
музичні твори. Далі вико-
нано дуети на двох форте-
піанях, таких композиторів
як: Бах, Бетговен, Гайдн,
Глюк, Чайковський, твори
яких прекрасно звучали на
двох концертних форте-
піанях.

Американська преса
„Льоган Таймс”, яка в числі
її середі, 20-го червня ц.р.
гарно написала про концерт
і високо оцінює працю
проф. Зої Маркович, пише:
„Вона відома піаністка, на-
лежить до Об'єднання Аме-
риканських Музиків, зара-
ховується до однієї із най-
кращих педагогік, продов-
жує методу вивчення гри
фортепіан Франца Лішта,
виступає з концертом в Ка-
наді і Америці, концерт мав
великий успіх, програма
була пильно опрацьо-
вана...”

Берковича „Українська
Мелодія” з чуттям і добре
заграв сольово Івас Шпер-
наль. Дуже гарно відіграли
дует на два фортепіані
„Бандура” — Євген і Ми-
рон Солтис. Гарно також
заграв дует — Андрій і
Христина Комановські.
Дует Баха „Сіциліана” на
двох фортепіанях дуже гар-
но виконали Роман і Бо-
гдан Бачара. Вони також
гарно відіграли сольові тво-
ри. Велике враження зро-
били Лукецькі у виконанні
складного дуету Гайдна
„Мінуту” на два форте-

піані. Перше фортепіано
виконали Андрій і Іван,
друге фортепіано Марія і
Гриць. Сольові твори вони
також добре заграли. Діана
Ткач енергійно виконала
Ревуцького „Етюд”, а Ро-
ман Ткач характерно вико-
нав Косенка „Мінуту” оп. 3.
Н. 2. Твори Барвінського
прекрасно грали Валерія
Чік. Вона є талановита уче-
ниця, яка також грала
Брамса дует на два форте-
піані, разом із Марією
Смолий. Барвінського „Хо-
рал” урочисто, з великим
чуттям дуже гарно вико-
нала Христина Команов-
ська. Лисенка „Елегія”, му-
зикально і романтично ви-
конала Марія Смолий. Косен-
ка „Гавот” — майно без-
доганно, технічно, і мело-
дічно виконав, як концер-
товий піаніст Роман Лу-
пань. Він є дуже талано-
вий і визначний студент
студії Ревуцького „Пісню”
глибоко і продумано та з
великим почуттям вико-
нала Ольга Василів, тала-
новита студентка, яка в
майбутньому хоче вивчати
музику, як професію. Гарно
грав сольово Іван Пришляк.
Дует на два фортепіані

„Нахрипа нічка” З. Марко-
вич добре виконали Андрія
Карбівник і Діана Ткач.
Дует на два фортепіані і
сольові твори добре грали
Христина і Світлана Квіт-
ки. Першим учеником сту-
дії є Ярослав Смолий, пра-
цюючий і здібний учень.
До передових учнів, які про-
ходять річну програму на-
уки подвійно належать: Зіна
Квітковська, Діана та Ро-
ман Ткач, Марія Смолий,
Валерія Чік. Програму кон-
церту закінчено дуетом
Чайковського „Трійка” на
два фортепіані у виконанні:
І-ше фортепіано: Ярослав і
Марія Смолий, 2-ге форте-
піано: Христина Команов-
ська і Роман Лупань.

На концерті була присут-
ня п-і Е. Шульц, заступниця
директора Темпл універ-
ситету коледжу Музики. Дуже
добру акустичну концерто-
ву залу досить вивчили
студенти, батьки і гості. На
закінчення концерту проф.
Зої Маркович одержала
два букети квітів від студен-
тів.

Кірк Скамг

УЧЕНІ-ЧЛЕНИ НАУКОВОГО...

(Продовження зі стор. 2)

підкреслити окремішність
інших слов'янських мов,
включно з російською, та
одночасно українську звес-
тити до ролі російського на-
річчя, говірки. Коли ж
йдеться про публікування
українських доповідей, то
вони, як читаємо далі,
будуть друковані в „Тру-
дах”, у „чисто російській”
перекладі...

У зв'язку з таким ріше-
нням Комітету, члени НТШ
відбули дня 14-го червня
1899 чергову конференцію,
на якій, очевидно, вирішено
участи на з'їзді не брати, а
праці надрукувати у „Запис-
ках”.

Проти рішення москов-
ського Комітету зложив
своє veto теж ректор Ки-
ївського університету св.
Володимира як господар
з'їзду, бож він мав відбу-
тися на терені університету.
На жаль, не маємо інфор-
мацій, як zareгували укра-
їнські науковці інших осе-
редків (крім львівського),
але ми знайшли натяки, що
декто з тих самих чи інших
причин не брав участі на
з'їзді. Нарешті справа опи-
нилася в міністерстві внут-
рішніх справ та освіти.
Перше відразу відпові-
ло, що неможливо допус-
тити на з'їзді доповіді по-
українському. Зате друге,
міністерство освіти, даль-
ше фарисеєво. Воно перед
самим з'їздом повідомило,
що українські доповіді мо-
жуть бути виголошені на
з'їзді, але а) на закритих
окремих сесіях і б) при учас-
ті не більше як 25 слухачів...

Після таких крутих
Відділ НТШ 20-го серпня
1899 р. вивел до Президії
з'їзду заяву, в якій було
сказано, що члени НТШ на
з'їзді участі брати не мо-
жуть тому, що рішення мі-
ністерства з московського
Комітету роблять цю
участь неможливою.

Для повної картини зга-
даймо, що доповіді приго-
товили такі знані в науко-
вому світі особистості як М.
Грушевський, І. Франко, М.
Кордуба, С. Рудницький та
інші. На згаданих 30 допо-
відей були: 9 — історич-
них; 7 — з історії літе-
ратури; 6 — мовознавчих та
по 4 — з археології і етно-
графії. Їх авторами були: М.
Грушевський — 9 доповідей;
І. Франко — 4, по 2 —
М. Кордуба, С. Рудницький
В. Охримович і В. Гнатюк;
та по 1 — Д. Коренець, В.

Шухевич, О. Барвінський, О.
Колесса, І. Кокоруд, І. Вер-
патський, В. Коцювський, К.
Студинський та М. Павлик.

Визначний наш археолог
і музеолог Микола Біляшів-
ський (1867-1926) у „Київ-
ській Старині” за 1899 рік,
кн. X, XI і XII помітив
обширне відомлення з'їзду.
Він, м. ін., писав, що хто
бував на попередніх з'їздах
та на підготовчих конферен-
ціях до того з'їзду, то на
самому з'їзді мусів бути
дуже розчарований. Хоча
під час підготовки так серед
організаторів, як теж зголо-
шених доповідачів панувало
справжній ентузіазм, то сам
з'їзд був дуже „блідий”.
Треба знати, що його раху-
вали ювілейним, бож 25
років тому, 1874 року в Ки-
єві відбувся перший київсь-
кий з'їзд, і тому всі споді-
валися, що той з'їзд прине-
се багато нових матеріа-
лів та ще більше нових заду-
мів-ідей. З'їзд був присвя-
чений Волині. Та, на жаль,
ця тема не знайшла споді-
ваного віддзеркалення в
доповідях. На з'їзді було
менше учасників ніж на по-
передніх, а ті, що були, то
не всі включилися в його
перебіг, а доповіді теж не всі
були на належному поземі.
Все те мало вплив на ат-
мосферу з'їзду. Але, на дум-
ку М. Біляшівського, ви-
глядало що серйозною при-
чиною не повних успіхів
з'їзду був „страх перед ук-
раїнською мовою” серед
організаторів, який пере-
давався учасникам. Витво-
рилася така ситуація, що
Президія, закриваючи з'їзд
не могла промовчати тих
фактів і мусіла висловити
жаль, що з'їзд багато втра-
тив на тому, що на нього не
допустили доповіді по-у-
країнському львівських на-
уковців і які у ньому учас-
ти не брали, бо вони приго-
товили багато цікавих допо-
відей.

Як було схвалено, всі до-
повіді українських науко-
вців були друковані в „За-
писках” НТШ.

Думаємо, що в обличчі
посилених русифікації в Ук-
раїні, не буде не до речі в 80-
ліття XI Археологічного
з'їзду в Києві згадати факти
та його тло, а читач вже
нехай сам переверде паралелі
минулого й сучасного та
поробить висновки.

Людмил Власовій...

(Закінчення зі стор. 1)

дунова Орвіл Шелл, колиш-
ній президент адвокатської
палати в Нью Йорку, прого-
лосив негайно спростуван-
ня советських фальшив.
Мовляв, Александер Году-
нов зовсім не „зник серед
неяснованих обставин”, а
вибрав свободу, про що
повідомив листом свою
дружину. Годунов отри-
мав від Уряду еміграції й
натуралізації право азилу.

Адвокат заповів першу при-
людну пресову конферен-
цію, що її матиме Годунов.
Шелл заявив теж, що совет-
ські агенти не допустили до
розмови Александра Году-
нова з його дружиною і
намагалися вивести її з
Америку до Москви без
попереднього перевірених
американськими властями,
чи вона бажає собі цього, чи
ні.

КАРПАТСЬКИЙ ЛЕШЕТАРСЬКИЙ КЛУБ — НЬЮ ЙОРК • ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ
ІНЖЕНЕРІВ АМЕРИКИ — ВІДДІЛ НЬЮ ЙОРК • УКРАЇНСЬКЕ ПІКАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО
ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ — ВІДДІЛ НЬЮ ЙОРК

власнотворе

в дні 6-го і 7-го жовтня 1979 року
на оселі УНСОЮЗ „Союзівка”

ОСІННЮ ТОВАРИСЬКУ ЗУСТРІЧ

В ПРОГРАМІ ЗУСТРІЧІ:
КОНФЕРЕНЦІЯ УЛТПА І КОНФЕРЕНЦІЯ ТУІА • ТЕНІСОВІ ЗМАГАННЯ ЗА ЧАШУ
Д-РА Я. РОЖАНКОВСЬКОГО І ЗА НАГОРОДИ КЛК.

Субота, 6-го жовтня

- Тенісові змагання КЛК.
- 9-та год. рано — Реєстрація.
- 10-та год. рано — Початок змагань.
- 1-2-30 год. — Реєстрація на Конференції ТУІА і УЛТПА.
- 3-та год. — Конференція ТУІА.
- 6-та год. веч. — Коктейль.

7-ма год. — ВЕЧЕРЯ у великій залі „Веселки”

8:30 веч. — Мистецька програма, описла
ЗАБАВА з ТАНЦЯМИ.

Неділя, 7-го жовтня

- Богослуження.
- 1-2-га год. — Обід.
- 2-4-та год. — Конференція УЛТПА.
- Закінчення тенісових змагань.

Кімнати просимо замовляти в Управі Союзівки
Sofuzivka, UNA Estate, Kerhonsen, N.Y. 12446; (914) 626-5641

Субота, 15-го вересня 1979 року,
год. 8:30 веч.

У мистецькій програмі —
ТАНЦЮВАЛЬНА ГРУПА з АСТОРІЇ

Хореограф — Олена Оприско

Субота, 15-го вересня 1979 року на СОЮЗІВЦІ

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Спеціальна програма і вибір „МИСС СОЮЗІВКИ” на 1980 РІК

ЗАБАВА
при звуках оркестри СОЮЗІВКИ
під кер. Аліка Худопія
і Дорка Сенчишина

Велика холоджена зала „Веселки”.
Телефон Союзівки — (914) 626-5641

ВЕСЕЛКА

Журнал
для
української
дітвори.

КОЛЬОРОВІ ІЛЮСТРАЦІЇ

виходить кожного місяця
у видавничстві „СВОБОДА”
кодами УКРАЇНСЬКОГО НАР-
ДНОГО СОЮЗУ.

РЕДАКТОР КОЛЕТІЯ

Річна передплата становить у ЗСА — 8.00 доларів, у інших країнах — рівновар-
тність цієї суми. Для членів УНС — 5.00 доларів. Ціна окремого числа 15 центів.
Ціна поштового числа — 1.00 долар.

Адреса

„СВОБОДА” — „ВЕСЕЛКА”
P. O. Box 346 • JERSEY CITY, N. J. 07303 • U. S. A.

ЧИ ПОТРІБНО УНСОЮЗОВІ „КРЕДИТІВКИ” ПРИ ГОЛОВНІЙ КАНЦЕЛЯРІ СОЮЗУ?

Наша власна „Кредитівка” може дати своїм членам:

1. Вищі відсотки від їхніх ощадностей.
2. Догідне місце для ошаджування.
3. План систематичного ошаджування прямо із заробітної плати працівників.
4. Догідні і сприятливі позички для членів за нижчі відсотки.
5. Безпосереднє сплатування позичок із заробітної плати працівників.
6. Життєве забезпечення ошадностей і позичок.
7. Позички на студії.
8. Членство при влаті перших \$5.00.

Український Народний Союз відістпуть безкоштовно приміщення на бюро „Кредитівки”, як також дасть початковий капітал на її працю.

„Кредитівка” буде доступна для всіх членів УНСОюзу, для всіх працівників УНСОюзу та „Свободи”, а зокрема для тих, які не мають кредитівок у своїх місцевостях.

„Кредитівкою” керуватимуть кваліфіковані особи, яких виберуть члени „Кредитівки” на річних зборах.

Якщо Ви є за тим, щоб заснувати таку „Кредитівку”, то ласкаво просимо зазначити „так” на нижчеприготовленій формі, а відітавши її, — перешліть на адресу УНСОюзу до п-ї Геновеги Куфті.

Іван О. Фліс, головний предсідник

Дата

Mrs. Genevieve Kufft
UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.
30 Montgomery Street — 3rd floor
Jersey City, New Jersey 07302

Я, член УНСОюзу, Відділ ч. _____ вважаю, що УНСОюз повинен заснувати „Кредитівку” при Головні Канцелярії.

Я бажаю (не бажаю) стати її членом.

М'я і прізвище

Адреса

Вступайте в члени УНС

ДИРЕКЦІЯ ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ОБ'ЄДНАННЯ
УКРАЇНЦІВ в АМЕРИЦІ „САМОПОМІЧ”

ПОШУКУЄ

КВАЛІФІКОВАНИХ УЧИТЕЛІВ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Винагорода й умови праці — згідно з домовленням.

Рівнож потрібно УЧИТЕЛІВ-ЗАСТУПНИКІВ (Substitute teachers) для нижчих і вищих класів знізнанням українознавчих предметів.

Зголошення проситись висилати до Директора Школи:
ATANAS T. KOBYN
48 Brandts Avenue, Staten Island, N.Y. 10312
Tel.: (212) 356-8514

Окружний Комітет Відділів УНСОюзу
Скентонської Округи.

повідомляє, що

ОРГАНІЗАЦІЙНІ НАРАДИ ОКРУГИ

відбудуться

в неділю, 9 вересня 1979 р., о год. 8 веч.
в залі дому Українського Робітничого Союзу
440 Wyoming Avenue, SCRENTON, Pa.

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Відкриття.
2. Перегляд-періорка організаційної праці Округи за останні місяці.
3. Обговорення осінньої кампанії, метою якої є придбати 2,000 нових членів до кінця цього року.
4. Обговорення загальних союзних справ.
5. Внески, запити і закриття зборів.

До участі в нарадах запрошуються всіх членів Відділових Управ, членів Контрольної Комісії і делегатів останньої Конвенції слідуєщих Відділів:

123, 143, 144, 280, 311, 406, 409

У нарадах візьме участь:

Степан Гавриш, старший обласний організатор УНС
ЗА ОКРУЖНУ УПРАВУ:

Степан Мелеш заступник голови
Микола Мартинюк голова
Катерина Федірко касир
Дженет Боланд секретар

Рочестер, Н. Й. Рочестер, Н. Й.

В неділю, 16 вересня 1979 р., о год. 4 по пол.
в залі Українського Народного Дому
при 831 Джозеф Авеню, РОЧЕСТЕР, Н. Й.

відбудуться

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ Окружного Комітету Відділів УНС в Рочестері, Н. Й.

в яких повинні взяти участь Відділові Урядовці, члени Окружної Управи та Урядовці і делегати останньої Конвенції слідуєщих Відділів

36, 66, 89, 217, 285, 289, 316, 343, 367 та 437

У Зборах візьме участь —

Василь Оріховський, головний організатор УНС
До участі в Зборах запрошені також усі члени УНС та місцеве Українське Громадянство.

Константин Шевчук посесний голова
Микола Липак касир
В. Гаврилик голова
Дмитро Пристай секретар

ГОВОРІТЬ ЮРІЙ БАДЗЬО...

(Продовження зі стор. 1)

первісно задуманий лист переріс у наукове дослідження різних сторін національного життя України. Заголовою назва — „Право жити”, відповідо до його висновку про те, що великодержавницька, шовіністична політика КПРС забрала від українського народу право на життя.

1. Майбутнє, або терор концепції національної смерті

Офіційна, партійна ідеологія в галузі національних відносин позбавляє мій народ, як і всі неросійські народи СРСР, права на майбутнє. Використовуючи для теоретичного виправдання своєї великодержавницької політики марксистську тезу про злиття націй за комунізму, верховне партійне керівництво Радянського Союзу, яке по суті є політичним представником Росії і здійснює російську націоналістичну політику, веде систематичний наступ на національні інтереси неросійських народів, готуючи теоретичну базу для ліквідації формально державного суверенітету неросійських народів СРСР. Ідея зближення націй, на основі якої ведеться широка пропагандивна війна проти національного патріотизму неросійських народів і здійснюється практичний наступ на їхню етнічну самобутність і політичну автономію, трактується як об'єкт закономірності історичного розвитку, як науково обгрунтована політика. Проте її можна розглядати лише як гіпотезу — як таку гіпотезу, яку минула й сучасна історія спростовує. Дійсність не знає добровільного відмовлення націй від своєї самобутності й політичної незалежності. Навпаки, нині дух національного відродження, й визволення охопив увесь світ. Ідея злиття націй — антинаукова, антижиттєва і реакційна ідея, вона є ідеологічним зрядямом у руках шовіністів російського комуністичного радянського суспільства, а саме її політичне побудування можливе тільки завдяки антидемократичним суспільним умовам. Сьогодні стан т.зв. інтернаціоналізації радянського суспільства — наслідок не вільного розвитку народів колишньої царської Росії, а глибокої деформації національних відносин народів СРСР у бік російського великодержавства в епоху сталінського деспотизму. Ленінська суспільно-політична й національна ідеологія не сприяла матеріалізації та закріпленню національного визволення народів Росії. Так більшовики - лєнінці проголосували гасло про право націй на самовизначення аж до відокремлення та утворення самостійних держав. Але з самого початку Ленін, суперечачи власній пропаганді, рішуче відокремлював питання про право націй на самовизначення, на утворення самостійних держав від питання про доцільність державного відокремлення. Ясно, право вирішувати, доцільно чи не доцільно відокремлюватися від Росії залишали за собою центральні власті, а на практиці — центральські, великодержавні російські сили...

...Над теорією і практикою у більшості постійно тяжів дух беззаставного Ленінського комунізму. Він психологічно і політично нейтралізував концепцію вільного, національного розвитку радянських народів. І ще важливіше: ідея злиття націй падала на родючий ґрунт великодержавних традицій Росії і націоналістичної психології широких верств російського громадянства...

...20 і 23 з'їзди КПРС не поставили національного питання на належну висоту, не оцінили правдиво характеру радянських, національних відносин, що склалися в епоху Сталіна, а після усунення від влади, по суті через урядовий переворот Нікіти Хрушова, політика КПРС пішла ще далі шляхом великодержавницького, російського наступу на неросійські народи. Було висунуто фальшиву, реакційну концепцію про єдиний радянський народ як нову історичну су-

спільність людей — концепцію, яка покликала підготувати ґрунт для ліквідації національної державності неросійських народів. Характерно, що такі пропозиції надійшли під час обговорення проекту Конституції. Характерно також, що про них згадав Генеральний Секретар ЦК КПРС, а це показовіша його відповідь: не треба поспішати; тобто до цього йдеться, але не варто прискорювати „об'єктивний процес”. Насправді його всіляко прискорюють. Черговим виявом цього є теза про єдину союзу державу, яка знайшла своє відображення в останній радянській конституції, яка суперечить елементарній логіці: якщо СРСР федерація, а не уніфікована держава, то він не може бути „єдиною союзою державою”. Якщо держава союзна, то вже не єдина. Концепція „єдиної союзою держави”, „єдиного радянського народу” виступають як політична конкретизація ідеї зближення і злиття націй, яка позбавляє неросійські народи СРСР майбутнього, гнітить їхню свідомість примарою національної смерті. Щоб за безпечити радянським народам рівноправність, умови вільного розвитку націй, КПРС мусить відмовитися від лєнінської гіпотези злиття націй, від концепції зближення націй, єдиного радянського народу тощо і повернутися до національної програми, що будується на ідеї права націй на самовизначення. До речі, теорія „єдиного радянського народу” звучить безглуздо на тлі конституційного права союзних Республік на вихід з федерації.

II. Наукова неспроможність концепції „єдиної давноруської народності”

Специфіка національного становлення України така, що примара національного небутия бовваніс над нею не тільки в майбутньому, а й у минулому. Бо офіційна історіографічна концепція історії України фактично ставить під сумнів історичну вірогідність українського народу. Антинаукова, шита політичними нитками теорія „єдиної давноруської народності” створює кричущу нерівноправність російського та українського народів. Здавалось би, згадана концепція справедлива: до 14 ст. — „єдина давноруська народність, з якої утворилися три східнослов'янські народи”. Насправді ситуація нерівноправна, а концепція грубо шовіністична. 1) Російська наука і пропаганда спекулюють поняттям „Русь”, „руський” — давнім українським етнонімом, який згодом став національною самоназвою росіян. Щодо України не дозволяється вживати поняття „українська” на позначення епохи до 14 ст., тоді як росіяни спокійнісінько говорять „Русская История”, „русский народ”, „русская культура” стосовно епохи починаючи з 9-го і навіть 6-го століття. 2) Справа не в термінологічній двозначності: концепцій російської історії не ділять історію Росії на „давноруську” тобто ще не російську історію, а в власне російську, яка почалася з 14 ст. Вони розглядають історію Росії як безперервний один історичний процес починаючи не тільки з епохи Київської Русі, а й з часу виходу на історичну арену східних слов'ян. Ясна річ, до російської історії вони зараховують усю історію східних слов'ян до 14 ст. Українське суспільство виховується в свідомості, що до 14 ст. українців не існувало і що вони виникли фактично в наслідок нападу на Східну Європу татаро-монголів і роз'єднання „руських земель”. Після 14 ст. виявляється український народ борюється не за національну незалежність, а за „воз'єднання” з Росією...

...Ідея „воз'єднання” щодо епохи, починаючи з 19 ст., доповнюється ідеєю боротьби з т.зв. українським буржуазним націоналізмом. Брак історизму та політична тенденційність тут неможливі. У всіх народів за буржуазією визнається історичне право на керівництво національним визвольним рухом, але ук-

22-га виставка ОМУА

(Закінчення зі стор. 3)

виставці, але його друга композиція, алегоричний кресвид з постатями у хмарах, не показала майстерної техніки ані кольориту попереднього образу. Зіновій Онисевич у „Роз'ятті” підкреслив трагедію цієї традиційної релігійної теми композиційним упрощенням з майже сюрреалістичним ефектом. У двох кресвидах Г. Заричного відгукуються впливи А. Васта і свіжості кольорів „нового” реалізму. З творчості старших мистців, ми бачили прецизійно виконані три портрети покійної Ірени Шухевич і один Дам'яна Горинкевича і його пристрасті „Айстри”. В натюрмортах Наталії Стефанів, яка не зважаючи на роки, завзято працює в мистецтві, звертало увагу детальне випрацювання форми і барви разом з пробою гармонізації цілості надуманим жовтим тоном. Роскошним Робак блиснула оригіальністю в „Листках лелій на снігу”.

У скульптурі репрезентували класичний реалізм три мистці. Валентин Сім'янів виставив два погідно усміхнені портрети-маски живого барокового характеру, що внесли присмун різноманітність серед переважно поважних портретів. Орест Покладок показав мистецьку зрілість у „Портреті мами” з тонко пролудним виразом. Михайло Черешньовський, який є головою ОМУА і організатор цієї виставки, дав найбільшу в цій групі скульптуру, портрет-погруддя балерини Валентини Переславцев з властивим для цього мистця субтельним випрацюванням поверхні і монументальним виразом, що нагадує єгипетську скульптуру.

У групі імпресіоністичних реалістів на перше місце вийшов Петро Мєгик. Це є зрілий і багатогранний мистець, твори якого відзначаються продуманою і вирівняною композицією. У „Портреті фармацевта” з оригінально скомпонованим тлом показав характерну для нього техніку дрібного мазка, що нагадує пізній імпресіонізм, а у глядко мальованім натюрморті „Гуцульський дзбан” долав у тлі елементи примітивізму, щоб підкреслити „етнографічний” характер теми. Анна Ділух сполучує реалізм форми з декимі недотаченнями в барві. Її найбільше амбітна композиція, „Митрополит Ан-

дрій Шептицький”, нарисована поправно, але кольорит надто нагадує „безтінне” малерство і не віддас ефектів світла і повітря в належній мірі. Подібна проблема виступає і в інших її творах, з винятком „Голубінок”, які намальовані без закиду. Ніна Березницька є прецизійна реалістична акварелістка, а в акрилевій техніці переходить на імпресіонізм. Евгения Лукавська поправно випрацювала „Хризантеми” в темпері. Квіти і кресвид Долорес Гайдунок, мальовані в надто узагальнених кольорах, з трудом вмищуються в рамки імпресіоністичного реалізму. Марія Стиранка — оригінальна акварелістка, три картини з квітами якої вирізнялися виїмним характером „не з цього світу”. Юрій Стиранка дав одну акварель з гумористичним підходом. Христина Головач опрацювала українську народну тематику в трьох дереворитках. Рисунок углем Віри Надії Гошовської збагатили графіку на виставі рідко вживаною технікою. Стефанія Бернардин показала у своїх картинах поправний рисунок, сполучений з досить простим кольоритом, який ще не сягає професійного рівня. Ю. Бобріцький належить до тих малярів, що займаються також скульптурою. Цей здібний, але податний на впливи мистець ще не закінчив шукання і робить експерименти у кількох стилях. У його двох скульптурах видно упрощення деталей, що трохи нагадує Крука. Але у малерстві він пробує інші стилі.

Серед імпресіоністів опинилися переважно старші мистці зі знаним ім'ям. Михайло Мороз, який любить підслювати свій стиль деякими експресіоністичними ефектами, дав майстерну кольористичну візію в „Скелях” і „Церкві” у живій ритмічній композиції. Марія Гарасовська, досі знана з розмистого малерства на великих форматах, тепер показала менші речі, зближені до реалізму своєю деталістністю і свіжким кольоритом. Малерство Людмили Морозової відзначається вишуканими гармоніями теплих кольорів з інтенсивними акцентами, як було видно у плавко мальованій „Калині” і „Красивді”. Несподіванкою була поява Богдана Доманика, якого ми вже давно не бачили на виставках. У його осіннім

красивді видно руку досвідченого кольориста. Ірина Зелик, мило молодого віку, також належить до цієї групи. Вона відзначається відмінним, широким мазком і свіжістю сіро-сірих гармоній у кресвиді. Покійний Микола Неділко був поетом баран; він міг творити тільки в природі, а не в робітні, і переробляв свої улюблені морські мотиви на кольористичні перлини. Група експресіоністів кількісно не менша від попередньої. Оксана Лукавська використала оригінальну, подібну до гобеліну техніку батіку для ефектів світлотіні у багатогірній композиції. У „Квітах” вищезгаданого Юрія Бобріцького відбилися впливи німецьких експресіоністів. Покійний Микола Шрамченко взурувався у своїх біблійних ілюстраціях на рисунках Рембрандта, але до них додавав експресіоністичний кольор. У його картинах видно зручність досвідченого маляра. Ярослав Стадник лучить експресіонізм з досить реалістичним рисунком. Графіка Александра Каноюк, за взором „Капрічос” Гої, є мажорним коментарем сучасної політичної дійсності. Юрій Гура у „Приятелях” дав сильно мальовану, чорно-червону експресіоністичну картину. Однак існує диспропорція між лагідним змістом цього твору (жінка з кіткою) і твердим кольористичним акордом, що відповідав би для іншої теми.

Група примітивістів невелика. Примітивізм (на цьому місці) не означає браку знання у мистця, але свідоме наслідування примітивного стилю з метою „відвіження” мистецтва. Серед примітивістів на перше місце вийшов Богдан Певний, досі знааний як маляр-реаліст, який часом бив робити стилістичні і технічні експерименти. Він зробив тепер неабияку несподіванку своїми майстерно виконаними плоскостями у візантійським стилі. Треба додати, що такі плос-

корізьби дійсно були вживані у візантійських церквах. Тематика Певного на цій виставі виключно релігійна. Він продовжує традицію таких українських візантистів, як Бойчук і Осичук, але в шілково новому стилі. Скульптура жіночої постаті Ані Фарион показала примітивістичні і реалістичні елементи у гладкій і субтельній техніці. Аркадія Оленська осягнула малярські ефекти в стилі далекосхідного мистецтва у своїй кольоровій літографії.

Серед абстракціоністів ми бачили півабстракціоністів і безпредметних абстракціоністів. Картини Александра Мотилі відзначалися гармонійним кольоритом, а своїм упрощенням зближувалися до „мінімального” мистецтва. Ірена Волосянська показала фрагменти людських форм у абстрактній лінійній плетінці. Безпредметні композиції Ірини Мудрицької і Марка Гуменного надто виразно імітують свої візії. Микола Голодик виконав дві безпредметні конструкції з металю і пластику, які мали б зображувати чоловіка і жінку, згідно з назвами, які їм придумав мистець. Бачимо, що навіть безпредметні мистці не можуть цілком відорватися від природи. Хоч у таких творах багато припадковості, все таки вони сповінують певну функцію: чоло розпозоджується у ідеологію, а ми вже перестали усмішка, бо ми вже перестали чомунебуль дивуватися.

Любомир Кузьма

• РОЗШУКИ •

I'm trying to locate
FEDIR HOMYCH
from the town of Brody in Ukraine
who had a daughter HALYA (Федір Хомич — Бродь). I would like any reply addressed to me —
J. HUNCHAK, Apt. 305
35 Omskirk Avenue
Toronto, Ont., Canada M6S 1A8

• REAL ESTATE •

A. E. SMAL & Co.
REAL ESTATE & INSURANCE
1733 Springfield Avenue
Maplewood, N.J. 07040
(201) 761-7500

Пріймас всі роди забезпечення, зокрема: на особові і вантажні авта та мотоцикли; від вогню, від відповідальності і бонди; на життя і акцидентові поліси.

Продас і пріймас на промислові нерухомості в Мейсвуді, Ірвінгтоні та всіх доколичних місцевостях.

В УКРАЇНСЬКОМУ СЕЛІ
В ФЛОРІДІ НОВІ
2 родинні доми від \$70,000,
або на одну родину \$35,000.
Ділянки під хату від \$8,500,
містова вода, „сверс”, дороги,
близько Народного Дому і церкви.

SUNNYLAND REALTY
855 N. Park Avenue
Apopka, Florida 32703
Stephen Kowalchuk —
Realtor (305) 886-3060

• FUNERAL DIRECTORS •

LYTWYN & LYTWYN
UKRAINIAN
FUNERAL DIRECTORS
AER CONDITIONED
Обслуґа ЦИРА І ЧЕСНА.
Our Services Are Available
Anywhere In New Jersey.
Також займаємося похоронами на цвинтарі в Вальді Врукі і перенесенням тілних Останків з різних країн світу.
801 Springfield Avenue
IRVINGTON, N.J.
NEWARK, N.J.
ESsex 5-5555

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Займається Похоронами
в BRONX, BROOKLYN,
NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
КОНТРОЛЬОВАНА
ТЕМПЕРАТУРА
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N.Y.
OREgon 4-2568

„Гуманна місія радянської книги”

Київ. — Київська „Культура і Життя” у рецензії „Все про друковане слово” — інформус, що російською мовою вийшов збірник праць Миколи Сікорського, аченого книгознавця директора головної бібліотеки країни — Державної. В. І. Леніна. Загальною характеризуванням цю книжку і підкресливши в ній всі атрибуту, які можуть бути вказівними для висвітлення бібліотечних справ і книгодрукування, рецензент цього збірника О. Килимний наголошує особливу важливість „радянської книги” тому, що вона є — „носієм і пропагандистом найбільш передових прогресивних ідей”. Він також звертає увагу читача на це, що „суть гуманної місії радянської книги в тому, що вона допомагає усвідомити: без праці — вищої потреби людини — неможливі розвиток суспільства, побудова комунізму”. Відтак рецензент стверджує, що збірник М. Сікорського

і є саме того роду книгою, у ній бо „виявляється свідомість громадянина, розуміння суспільних потреб і завдань”. Обговорюючи розділ в збірнику М. Сікорського, в якому пишеться про книжкові справи в минулому — російське книгодрукування, рецензент пише, що автор цієї книги — водночас „вдумливо і глибоко говорить про партиїстність нашої книги як невід'ємної частини культури радянського суспільства”.

О. Килимний також твердить, що „радянський народ є найбільш читаючим у світі” і відрізняється від інших тим, що „з розвитком соціалістичних відносин він дедалі гостріше усвідомлює власний духовий світ і творчу силу”. На думку рецензента цю — „посправжньому сучасну, актуальну книжку”, треба видати українською мовою.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНН УНСОЮЗУ!

КОЛИ ПОДорожуєТЕ:

- АВТОМ власним або чужим
- АВТОБУСОМ
- ПОЇЗДОМ
- ЛІТАКОМ
- чи КОРАБЛЕМ

всюди і завжди хоронить Вас

акцидентова грамота УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ!

(Продовження в черговому числі)

• REAL ESTATE •

70 акрів землі, 1200 фронту дєгирського потоку і до асфальтової дороги. Ціна. \$55,000.00
5 акрів землі, 1000 фронту до асфальтової дороги. Ставок. Ціна. \$25,000.00
Новий дім, 3 акри землі, близько Суміж, Ціна. \$45,000.00

STEPHAN OLEKSIW
Licensed Real Estate Broker
Rock Haven Rd., P.O. Box 348
Kerhonkson, N.Y. 12446
Tel.: Kerhonkson (914) 626-7692

ХАТА коло Союзівки, 1 1/2 акра землі, 2 спальні, гараж, пивниця. Приступна ціна. \$13,500.

2 1/2 акра землі, коло Ulster Heights.
Тел.: (914) 626-0187 (суботні неділі) або після 6-ої вечера — (212) 639-5589

WALK TO SOYUZIVKA
From this 3 bedroom secluded country home on almost 2 landscaped acres, cozy stone fireplace, low taxes. \$43,000.
KOPF OF KERHONKSON, N.Y.
Dial: (914) 626-7500

Ще є до набуття в Glen Spey, New York

ТРИ 5-АКРОВІ ПЛОЩІ
ПО ДУЖЕ ПОМІРКОВАНИЙ ЦІНІ.
Дзвонити перед 8-ою рано або по 6-й вечора на число: (914) 856-3757

МАЄМО ШЕ КІЛЬКА
ПАРЦЕЛЬ НА ПРОДАЖ
в Кергонсоні, Н. Й. коло Союзівки і української церкви.
Тел.: (201) 691-1230

• HELP WANTED • FEMALE

ПОТРІБНО

СЕКРЕТАРКИ
уряднички до адвокатської канцелярії, знання машинописання, стенографії, українська мова.
Платня за домовленням
Тел.: (212) 254-2260

• ДО ВИНАЙМУ •

ДО ВИНАЙМУ
в Ірвінгтоні, Н. Дж.
ТРИ КІМНАТИ
Тел.: (201) 375-7056

ДО ВИНАЙМУ
у Ірвінгтоні, Н. Дж.
близько УНДому
5 КІМНАТ
при 41-43 42nd St., Irvington, N.J.
Тел. в кожний час (201) 396-3082